

EXPUNERE DE MOTIVE

I. Cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat:

1. Obiectul și necesitatea intervenției legislative

Prezenta propunere legislativă reunește într-un cadru normativ unic intervenții asupra Legii nr. 51/1995, distincte prin obiectul lor, dar legate prin scopul urmărit: consolidarea cadrului juridic al exercitării profesiei de avocat și a garanțiilor oferite beneficiarilor serviciilor juridice.

Modificările vizează actualizarea sferei activităților avocațiale și a garanțiilor privind accesul avocatului la informații și la proceduri, delimitarea consultanței juridice de simpla informare, instituirea unui mecanism judiciar rapid pentru activitățile neautorizate desfășurate prin servicii online, clarificarea dovezii mandatului avocatului, adaptarea protecției secretului profesional la mediul digital, protejarea titlului și a aparenței profesionale inclusiv în mediul online, precum și instituirea unei consultări efective a U.N.B.R. asupra proiectelor normative care afectează direct profesia.

Proiectul are ca obiect actualizarea și clarificarea sferei activităților avocațiale, prin completarea unor atribuții deja recunoscute în forma actuală a legii, prin reglementarea expresă a unor servicii juridice conexe și prin instituirea unor garanții privind accesul avocatului la informații și la procedurile în care clientul este implicat.

Enumerarea activităților are un rol de clarificare și consolidare și trebuie interpretată cu respectarea competențelor speciale stabilite prin lege pentru notarii publici, executorii judecătorești, mediatori, autoritățile de supraveghere și celelalte profesii juridice reglementate, precum și a regimului profesional prevăzut expres de proiect pentru avocatul care desfășoară activități de mediere.

Elementul comun este protecția persoanei care apelează la servicii juridice și asigurarea condițiilor necesare exercitării efective a dreptului la apărare. Beneficiarul trebuie să poată identifica cine îi furnizează o recomandare juridică, dacă persoana este îndreptățită să desfășoare activitatea, ce garanții profesionale îi sunt aplicabile și cine răspunde pentru serviciul prestat. În același timp, informațiile confidențiale încredințate avocatului trebuie să rămână protejate indiferent de suportul tehnic ori locul în care sunt stocate sau prelucrate.

Dezvoltarea platformelor digitale, a serviciilor LegalTech și a sistemelor de inteligență artificială, precum și externalizarea stocării și prelucrării informațiilor profesionale impun adaptarea punctuală a legii, fără abandonarea neutralității tehnologice. Proiectul urmărește ca aceleași reguli de calificare a serviciului și aceleași garanții să opereze indiferent de canalul sau tehnologia utilizată.

Profesia de avocat se exercită într-un mediu juridic și economic în schimbare, caracterizat prin digitalizarea procedurilor, creșterea mobilității societăților, utilizarea unor mecanisme de plată și depozitare cu funcție de garanție, dezvoltarea arbitrajului și a serviciilor de recuperare a creanțelor, precum și prin nevoia tot mai pronunțată de sprijin juridic în proceduri administrative și jurisdicționale. Art. 2 și art. 3 din Legea nr. 51/1995 constituie nucleul normativ al profesiei, însă anumite activități apar în practică sub denumiri diferite, iar delimitarea lor față de profesiile și autoritățile cu competențe speciale nu este întotdeauna

suficient de previzibilă. Clientul trebuie să poată identifica un profesionist responsabil, supus secretului profesional, disciplinei și regulilor de răspundere ale profesiei.

2. Scopul și obiectivele modificărilor

Scopul general este consolidarea rolului avocatului ca profesionist independent, capabil să ofere clientului un serviciu juridic complet, de la prevenirea litigiului și redactarea actelor până la reprezentare, soluționare alternativă și administrarea unor mandate juridice conexe. Acest scop trebuie realizat fără afectarea independenței justiției, a atribuțiilor altor profesii, a protecției consumatorului și a concurenței loiale.

Obiectivele operative ale proiectului sunt următoarele:

- clarificarea activităților de redactare, atestare și întocmire a actelor juridice, prin delimitarea expresă față de actele pentru care legea impune forma autentică;
- recunoașterea unor servicii juridice conexe – corespondent al asigurătorului, escrow, depozitarea documentelor, executor testamentar, consiliere judiciară, tutelă specială și curatelă – numai în condițiile legii;
- crearea unui cadru previzibil pentru sediul social temporar, actele persoanelor juridice, publicitatea mobilă, arbitraj și recuperarea creanțelor;
- întărirea accesului efectiv la avocat în divorțurile în care există copii minori și în celelalte proceduri jurisdicționale sau administrative;
- instituirea unor garanții privind proporționalitatea rezervării activităților, secretul profesional, protecția datelor, prevenirea spălării banilor, răspunderea profesională și conflictele de interese.

3. Actualizarea activităților avocațiale și garanțiile exercitării mandatului

a) Redactarea și atestarea actelor juridice

Noua redactare a art. 3 alin. (1) lit. c) urmărește să descrie mai exact activitatea avocatului privind actele juridice și contractele pentru care legea prevede forma scrisă sub semnătură privată, fie pentru validitate, fie pentru dovadă. Clarificarea sferei și a obiectului atestării identității părților, a conținutului și/sau a datei actelor răspunde unei nevoi practice de securizare a circuitului juridic și de individualizare a responsabilității profesionistului care a verificat documentul. Atestarea este deja prevăzută de lege; intervenția reformulează întinderea acestei atribuții și precizează elementele care pot face obiectul ei.

b) Corespondentul asigurătorului

Introducerea lit. d¹) are ca scop recunoașterea posibilității avocatului de a acționa în calitate de corespondent al unei societăți de asigurare din spațiul Uniunii Europene și din state terțe, în legătură cu activități juridice și de gestionare a unor solicitări. Soluția poate facilita accesul persoanelor prejudiciate la informații, notificări, analiză juridică și soluționarea transfrontalieră a pretențiilor.

c) Medierea

Modificarea lit. f) urmărește să permită avocatului să contribuie la soluționarea amiabilă a conflictelor și să desfășoare activități de mediere în condițiile legii privind medierea și ale normelor sale de aplicare, fără formalitățile de autorizare prevăzute pentru persoanele care exercită exclusiv profesia de mediator și fără supunerea sa supravegherii profesionale a Consiliului de Mediere. Rațiunea constă în pregătirea juridică, obligațiile de confidențialitate și

experiența avocatului în negocierea intereselor clientului. Rămân aplicabile cerințele de competență, imparțialitate, confidențialitate, incompatibilitate și conflict de interese. În aceeași cauză, avocatul nu poate cumula medierea cu apărarea, asistarea sau reprezentarea juridică a unei părți.

d) Escrow/mandatarea plăților și depozitarea documentelor

Lit. g¹) și g²) urmăresc să permită avocatului să efectueze ori să primească plăți în numele și pe seama clientului, inclusiv printr-un mecanism contractual de tip escrow, precum și să păstreze acte juridice, înregistrări și documente prezentate de părți. Aceste mecanisme sunt utile în tranzacții, executarea unor acorduri, distribuirea unor sume după îndeplinirea unor condiții și conservarea documentelor originale sau a copiilor certificate. Mandatul de plată se exercită în condițiile Codului civil și ale legislației privind serviciile de plată, fără prestarea unor servicii pentru care este necesară autorizarea. Separarea fondurilor de patrimoniul avocatului, utilizarea lor potrivit mandatului și regulile de evidență, trasabilitate, verificare și restituire asigură protecția clientului. Păstrarea documentelor se realizează cu respectarea arhivei profesionale, secretului profesional, protecției datelor și obligațiilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor.

e) Executorul testamentar, consilierea judiciară, curatela, tutela specială și curatela convențională

Lit. g³)–g⁵) extind aria serviciilor juridice către roluri care presupun încredere personală, administrarea intereselor altuia și, uneori, exercitarea unei funcții stabilite de instanță. Avocatul poate oferi valoare adăugată în executarea testamentului, în sprijinirea persoanei care beneficiază de o măsură de ocrotire și în reprezentarea sau protejarea intereselor unei persoane vulnerabile.

Activitățile de consiliere judiciară, curatelă și tutelă specială se exercită cu respectarea condițiilor și garanțiilor prevăzute de legislația aplicabilă fiecărei măsuri de ocrotire. Evaluarea capacității, respectarea voinței și preferințelor persoanei, intervenția instanței de tutelă, raportarea și verificarea gestiunii se realizează în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

f) Sediul social temporar și actele persoanelor juridice

Noua redactare a lit. h) limitează stabilirea temporară a sediului unei societăți la sediul profesional al avocatului la scopul constituirii și autorizării funcționării, al mutării sediului sau al stabilirii unui sediu secundar, pentru cel mult un an. Regula poate simplifica intrarea în legalitate a unor întreprinderi și poate oferi un serviciu juridic integrat.

Lit. i), care permite desfășurarea activităților prevăzute la lit. g), g¹)–g⁵) și h) în temeiul unui nou contract de asistență juridică, este utilă pentru delimitarea remunerației, a obiectului și a răspunderii.

Lit. k²), referitoare la actele de înființare, modificare și încetare a persoanelor juridice, are un rol de sistematizare, fiind în bună măsură acoperită de activitatea de redactare și consultanță juridică existentă.

g) Publicitatea mobilă, arbitrajul și recuperarea creanțelor

Lit. k¹) permite servicii de publicitate mobilă în condițiile legii. Rațiunea este ca avocatul să poată redacta, verifica și depune acte sau cereri privind garanții mobiliare, cesiuni și alte operațiuni supuse publicității. Competența va fi exercitată în cadrul sistemului legal aplicabil

publicității mobiliare și al autorității sau registrului competent, inclusiv al Registrului Național de Publicitate Mobiliară, după caz, cu respectarea regulilor de acces, autentificare, taxare și protecție a datelor.

Lit. k³) include activități de arbitraj, inclusiv arbitraj ad-hoc și instituțional.

Lit. k⁴) privind recuperarea creanțelor are în vedere redactarea și expedierea de notificări, negocieri, acorduri de plată, reprezentare, cereri judiciare, arbitraj și executare prin organele competente.

h) Asistarea obligatorie în divorțul cu minori

Lit. k⁵) propune obligativitatea asistării părților în procedura divorțului atunci când din căsătorie au rezultat copii care sunt minori la data desfășurării procedurii de divorț, indiferent de calea aleasă. Justificarea principală este protecția interesului superior al copilului, prevenirea unor acorduri insuficient înțelese și garantarea unei informări reale cu privire la autoritatea părintească, locuința copilului, întreținere și legăturile personale. Măsura poate sprijini și accesul efectiv la justiție, într-o procedură cu efecte personale și patrimoniale semnificative.

i) Activitatea de curator special al minorului

Lit. k⁶) presupune exercitarea de către avocat a activității de curator special al minorului, desemnat de instanța de judecată pentru reprezentarea și apărarea exclusivă a interesului superior al copilului în procedurile judiciare sau necontencioase în care drepturile, libertățile ori interesele legitime ale minorului sunt afectate ori pot fi afectate.

Curatorul special al minorului este o instituție menită să ocrotească interesele minorului în situații specifice, în special atunci când există un conflict de interese cu părinții sau când minorul este parte în proceduri judiciare care îl privesc. Funcția sa principală este aceea de a-l reprezenta pe minor, garantând că drepturile și interesul său superior sunt luate în considerare și apărare în mod corespunzător.

j) Regula rezervării activităților și accesul la informații/prezența avocatului

Art. 3 alin. (2) modificat afirmă că activitățile prevăzute la alin. (1) se exercită numai de avocat, cu excepția celor date în competența altor profesii juridice prin lege. Formula urmărește să combată exercitarea necalificată a unei profesii și să protejeze publicul.

Alineatul (2¹) privind furnizarea informațiilor și înscrisurilor către avocat este util în scop profesional, o normă similară existând și în Legea nr. 36/1995. Solicitarea se limitează la ceea ce este necesar exercitării mandatului profesional și se formulează în scris, cu dovada mandatului, obiectul și temeiul cererii. Sunt respectate protecția datelor și restricțiile legale privind informațiile protejate, iar termenul, modalitatea de comunicare și contestarea refuzului urmează legea specială aplicabilă.

4. Definirea consultanței juridice și delimitarea de informația juridică

Art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 51/1995 include între activitățile profesiei consultațiile și cererile cu caracter juridic, iar alin. (2) stabilește că activitățile prevăzute la alin. (1) se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel. Legea nu definește însă consultanța juridică și nu oferă un criteriu expres pentru delimitarea acesteia de simpla furnizare de informații juridice.

Această delimitare este necesară în primul rând pentru beneficiar. O informație generală despre drept poate circula liber și poate fi furnizată prin publicații, baze de date, instrumente

standardizate, activitate academică sau jurnalistică. Situația este diferită atunci când normele de drept sunt aplicate unei situații concrete, iar utilizatorului îi este furnizată o opinie sau un sfat individualizat, susceptibil să îi orienteze conduita ori procesul decizional.

Dezvoltarea platformelor LegalTech și a sistemelor de inteligență artificială face această graniță mai importantă. Același instrument tehnologic poate furniza atât informații generale, cât și răspunsuri individualizate. Criteriul propus este unul funcțional: natura prestației și existența analizei juridice a situației concrete, nu tehnologia prin care răspunsul este furnizat.

Definiția este relevantă și pentru aplicarea Art. 348 din Codul penal, care sancționează exercitarea fără drept a unei profesii sau activități în condițiile prevăzute de lege. Identificarea activității rezervate trebuie să fie suficient de clară pentru a permite aplicarea efectivă și previzibilă a normei. Aceeași clarificare este importantă și pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale – DSA. Regulamentul include în noțiunea de „conținut ilegal” informațiile referitoare la activități, produse sau servicii care nu respectă dreptul Uniunii ori dreptul unui stat membru și instituie mecanisme pentru notificarea și restricționarea accesului la asemenea conținuturi. În cazul serviciilor juridice oferite online, aplicarea acestor mecanisme presupune să poată fi stabilit cu suficientă claritate dacă ceea ce este furnizat reprezintă simplă informație juridică sau, în realitate, o activitate de consultanță juridică supusă condițiilor prevăzute de lege. Definiția propusă oferă astfel un reper și pentru identificarea serviciilor juridice furnizate fără drept în mediul digital și pentru utilizarea mecanismelor prevăzute de DSA împotriva conținutului prin care asemenea servicii sunt oferite sau promovate.

În dreptul german, § 2 RDG definește serviciul juridic prin raportare la activitatea desfășurată într-o problemă concretă a altei persoane care necesită examinarea juridică a cazului individual, iar § 3 RDG reglementează condițiile prestării independente a serviciilor juridice extrajudiciare. Reperul comparat confirmă utilitatea unei definiții centrate pe conținutul prestației.

5. Intervenția împotriva activităților neautorizate desfășurate prin servicii online

Art. 25 din Legea nr. 51/1995 stabilește caracterul ilicit al exercitării fără drept a activităților specifice profesiei. În mediul online apare însă o problemă suplimentară: conținutul prin care o activitate neautorizată este oferită, promovată, intermediată ori realizată poate rămâne accesibil, se poate răspândi rapid și poate continua să producă efecte chiar dacă împotriva persoanei responsabile sunt folosite alte mijloace juridice.

Noul art. 25¹ creează o procedură judiciară expresă prin care UNBR poate solicita încetarea încălcării și, atunci când pentru aceasta este necesară intervenția unui furnizor de servicii intermediare, emiterea ordinului prevăzut la art. 9 din Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale. Dacă persoana care desfășoară activitatea nu poate fi identificată, poate fi solicitat și ordinul de furnizare de informații prevăzut la art. 10 DSA. Controlul asupra măsurii aparține instanței, care verifică temeiul juridic, caracterul ilegal al conținutului, necesitatea și proporționalitatea intervenției.

Soluția se corelează cu art. 3¹ și art. 59. Art. 3¹ clarifică atunci când o prestație reprezintă consultanță juridică; art. 59 protejează titlul și aparența de apartenență la profesie; art. 25¹ oferă instrumentul procedural pentru situațiile în care încălcarea se manifestă prin intermediul serviciilor online. Prin urmare, normele nu se suprapun: primele stabilesc criteriile materiale ale legalității, iar art. 25¹ reglementează calea de intervenție judiciară asupra conținutului și, după caz, identificarea operatorului.

Procedura este concepută pentru specificul mediului digital: cererile se judecă de urgență și cu precădere, primul termen fiind stabilit în cel mult 5 zile, iar hotărârea este executorie și supusă numai apelului într-un termen de 5 zile. Regimul procedural nu înlocuiește mecanismele de drept comun, ci asigură o cale adecvată situațiilor în care menținerea online a conținutului ilegal poate produce efecte rapide și repetate.

Raportul cu procesul penal este precizat expres pentru a evita orice confuzie între obiectul măsurilor. Atunci când fapta face obiectul unui proces penal, rămân aplicabile măsurile prevăzute de Codul de procedură penală. Separat, art. 7 alin. (2) din Legea nr. 50/2024 permite autorităților judiciare să emită ordinele prevăzute la art. 9 și 10 DSA în cadrul acțiunilor, activităților ori procedurilor desfășurate potrivit competențelor lor legale. Noul art. 25¹ nu creează această competență penală și nu o restrânge; el consacră calea proprie prin care UNBR poate sesiza instanța și precizează caracterul complementar al mecanismelor.

Trebuie distins între bunurile ori activele folosite la săvârșirea unei fapte și conținutul ilegal accesibil publicului printr-un serviciu online. În condițiile legii procesual-penale, măsurile pot viza bunuri sau active susceptibile de confiscare ori folosite la săvârșirea infracțiunii. Art. 9 DSA privește însă unul sau mai multe elemente specifice de conținut ilegal și permite adresarea ordinului furnizorului de servicii intermediare relevant. Art. 10 DSA privește furnizarea anumitor informații despre destinatarul individual al serviciului, atunci când identificarea acestuia este necesară. Astfel, o măsură asupra unui bun nu este echivalentă cu eliminarea conținutului de pe internet, iar ordinul DSA nu este prezentat ca o măsură de confiscare.

Această distincție este importantă și terminologic. Un site este o prezență tehnică și informațională formată din pagini, servicii, infrastructură și, după caz, active digitale; numai elementele care pot fi juridic calificate drept bunuri sau mijloace folosite la săvârșirea faptei pot face obiectul măsurilor prevăzute de dreptul penal. „Conținutul” reprezintă informația disponibilă prin serviciul online – de exemplu texte, anunțuri, prezentări, formulare sau imagini – iar ordinul art. 9 DSA trebuie să identifice elementul sau elementele specifice de conținut ilegal asupra cărora se solicită acțiunea.

6. Împuternicirea avocațială ca dovadă a mandatului

Legea nr. 51/1995 recunoaște avocatului dreptul de a asista și reprezenta persoane fizice și juridice în temeiul contractului de asistență juridică. Statutul profesiei prevede că întinderea puterilor rezultă din contract, iar avocatul se legitimează față de terți prin împuternicirea avocațială. La nivelul legii, această regulă nu este însă formulată ca normă generală.

În practică, lipsa unei reguli unitare a permis apariția unor cerințe administrative suplimentare, inclusiv solicitarea unei procuri notariale chiar și atunci când problema juridică este numai dovedirea mandatului avocatului. O asemenea suprapunere generează costuri, deplasări și întârzieri care nu sunt justificate de natura actului ce urmează a fi îndeplinit.

Soluția este deja recunoscută sectorial. Art. 85 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă distinge între mandatarul care nu este avocat și avocat, pentru care dovada reprezentării se face prin înscrisul prevăzut de legea profesiei. Aceeași logică se regăsește în art. 31 din Legea nr. 290/2004 privind cazierul judiciar și în Art. 34 din Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobilă.

Proiectul nu transformă împuternicirea avocațială într-o procură autentică și nu modifică regulile de validitate ale actelor juridice. art. 2013 din Codul civil nu instituie forma autentică

drept regulă generală a mandatului cu reprezentare; acolo unde legea impune o anumită formă a mandatului pentru validitatea actului juridic, cerința rămâne aplicabilă. Intervenția clarifică dovada mandatului avocatului în raport cu terții.

7. Secretul profesional în mediul digital

Protecția secretului profesional trebuie să urmeze informația. Comunicările avocat–client, documentele din cauze, notele de lucru și datele privind clienții sunt create, transmise și stocate pe telefoane, calculatoare, servere și servicii de cloud. Suportul tehnic și locul păstrării ori prelucrării acestora nu pot determina reducerea protecției juridice.

Modificarea art. 34 alin. (1) consacră expres inviolabilitatea datelor, informațiilor, comunicărilor și materialelor profesionale indiferent de suport, formă sau modalitate de creare, comunicare, prelucrare ori stocare, inclusiv atunci când acestea sunt păstrate sau prelucrate pentru avocat de un furnizor de servicii ori de un alt terț. În dreptul german, § 43e din Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO reglementează recurgerea la furnizori externi și protecția informațiilor confidențiale în acest context.

Art. 34 alin. (5)–(6) clarifică regimul dispozitivelor electronice utilizate profesional, care constituie atât instrumente de lucru, cât și suporturi ori căi de acces la informații despre clienți și cauze. Păstrarea dispozitivului, verificarea de securitate și utilizarea funcțiilor sale sunt operațiuni distincte. Proiectul garantează păstrarea dispozitivelor asupra avocatului și permite restricționarea anumitor funcții numai în condițiile legii, atunci când măsura este necesară și proporțională, fără ca verificarea de securitate să permită accesul general la conținutul profesional.

Noul art. 34¹ reglementează protecția informațiilor profesionale în cadrul inspecțiilor, verificărilor, controalelor și altor proceduri administrative. Accesul se limitează la ceea ce este necesar scopului legal urmărit, iar datele și materialele pentru care avocatul invocă secretul profesional nu pot fi examinate până la soluționarea caracterului lor protejat, potrivit legii. Aceleași garanții se aplică atunci când informațiile sunt obținute de la furnizori de servicii sau de la alți terți care le păstrează ori le prelucrează pentru avocat. Aceste dispoziții completează principiul inviolabilității și condițiile speciale pentru percheziție, ridicare ori reținere prevăzute de art. 34 alin. (1).

Dreptul român conține deja soluții sectoriale: art. 67 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală recunoaște limite ale obligației de furnizare a informațiilor, iar art. 38 din Legea concurenței nr. 21/1996 oferă un mecanism de conciliere între competențele de investigație și protecția comunicărilor avocat–client. Proiectul urmărește consacrarea unor garanții generale în legea profesiei.

Textul oficial al Convenției și Raportul explicativ privind Convenția Consiliului Europei pentru protecția profesiei de avocat confirmă orientarea europeană spre protejarea comunicărilor și materialelor profesionale indiferent de mijlocul ori forma comunicării și spre garanții adecvate atunci când inspecțiile sau alte măsuri pot afecta informații protejate. În Spania, Ley Orgánica 5/2024, de 11 de noviembre, del Derecho de Defensa consacră, de asemenea, confidențialitatea comunicărilor avocat–client și protecția documentelor și informațiilor legate de apărare.

8. Protecția titlului profesional și a aparenței de apartenență la profesie

Mediul digital a modificat modul în care publicul identifică furnizorii de servicii juridice. Denumirea unui domeniu, a unui site, a unui cont ori a unei pagini poate crea, înainte de orice

contact direct, aparența că serviciul este furnizat de un avocat sau de o structură aparținând profesiei.

Intervenția asupra art. 59 are o funcție directă de protecție a publicului. Persoana care se adresează unui furnizor ce se prezintă explicit sau implicit ca avocat poate transmite date sensibile și poate lua decizii cu efecte patrimoniale sau procesuale presupunând că beneficiază de secret profesional, independență, reguli privind conflictele de interese, răspundere disciplinară și asigurare profesională. Dacă această aparență este falsă, riscul nu privește numai profesia, ci în primul rând beneficiarul.

Proiectul include expres denumirea „avocat” în sfera art. 59 alin. (6), extinde protecția asupra denumirilor, titlaturilor sau expresiilor susceptibile să inducă publicul în eroare și precizează că protecția operează indiferent de suport, inclusiv pentru nume de domenii, site-uri, platforme, rețele sociale și aplicații.

În dreptul comparat, § 132a din Codul penal german protejează anumite titluri și denumiri profesionale și extinde protecția asupra denumirilor cu un grad de similitudine susceptibil să producă confuzie. Rațiunea este aceeași: protecția publicului nu poate depinde exclusiv de reproducerea literală a titlului atunci când același efect de inducere în eroare poate fi obținut printr-o prezentare echivalentă.

Un reper suplimentar îl oferă Legea portugheză nr. 10/2024, care tratează distinct practicarea neautorizată a actelor rezervate și promovarea ori publicitatea unor asemenea servicii. Ordinul Avocaților portughez are o legitimare instituțională proprie în combaterea procurăriei ilicite, iar Regulamentul CDAPA nr. 793/2025 organizează o structură permanentă pentru prevenirea și combaterea exercitării ilegale și pentru protejarea cetățenilor împotriva serviciilor furnizate de persoane necalificate.

În Franța, art. 21-1 din Legea franceză nr. 71-1130/1971 conferă Conseil national des barreaux legitimare pentru apărarea interesului colectiv al profesiei. Aplicarea practică a acestei competențe este ilustrată de acțiunea CNB privind avocatdeconfiance.fr, care a vizat inclusiv utilizarea unui nume de domeniu susceptibil să creeze confuzie și folosirea ilicită a titlului de avocat. În Spania, Consejo General de la Abogacía Española – intrusismo profesional indică barourile teritoriale ca punct instituțional de sesizare și intervenție în cazurile de exercitare fără drept.

9. Consultarea U.N.B.R. asupra proiectelor normative cu impact direct asupra profesiei

Profesia de avocat îndeplinește un rol esențial în realizarea dreptului la apărare, accesul la justiție și funcționarea statului de drept. Reglementările care afectează direct activitatea avocatului pot produce efecte asupra independenței profesionale, secretului profesional și posibilității concrete a cetățeanului de a beneficia de asistență juridică efectivă.

În prezent, consultarea U.N.B.R. se realizează în numeroase situații prin cooperare interinstituțională, dar Legea nr. 51/1995 nu instituie o obligație generală și unitară. Proiectul transformă această practică într-un mecanism legal: consultarea trebuie să fie realizată în timp util și în mod efectiv, într-o etapă care permite analizarea observațiilor înainte de adoptarea ori emiterea actului normativ.

Convenția Consiliului Europei pentru protecția profesiei de avocat, semnată de România, consacră la art. 4 alin. (3) standardul consultării organizațiilor profesionale ale avocaților „în timp util și în mod efectiv” cu privire la modificările legislative, procedurale și administrative

care afectează direct activitățile profesionale și reglementarea profesiei. Raportul explicativ al Convenției arată că organizațiile profesionale dispun, prin experiența practicienilor, de cunoașterea necesară pentru identificarea efectelor concrete ale reglementării.

Practica europeană confirmă existența unor mecanisme de participare instituțională, chiar dacă tehnicile diferă. În Italia, Legea nr. 247/2012 privind profesia de avocat prevede consultarea Consiglio Nazionale Forense în adoptarea anumitor regulamente. În Spania, art. 133 din Legea nr. 39/2015, art. 26 din Legea nr. 50/1997 și art. 90 alin. (1) lit. n) din Estatuto General de la Abogacía Española asigură participarea organizațiilor reprezentative și competența organismului național de a formula puncte de vedere și propuneri. În Germania, § 47 din Regulamentul comun de procedură al ministerelor federale și § 177 alin. (2) BRAO oferă cadrul participării organizațiilor profesionale și al avizelor Bundesrechtsanwaltskammer.

Consultarea nu conferă U.N.B.R. un drept de veto și nu afectează competențele constituționale ori legale ale autorităților publice. Ea permite însă identificarea anticipată a necorelărilor și a efectelor neintenționate și valorificarea expertizei profesiei într-o etapă în care soluția normativă mai poate fi ajustată.

10. Corelarea proiectului cu Regulamentul privind serviciile digitale

Regulamentul (UE) 2022/2065 privind serviciile digitale – DSA include în noțiunea de „conținut ilegal” informațiile legate de furnizarea unor servicii neconforme cu dreptul Uniunii sau cu dreptul unui stat membru și instituie mecanisme de notificare și de acțiune împotriva unor asemenea conținuturi.

Clarificarea noțiunii de consultanță juridică și a protecției titlului profesional facilitează identificarea situațiilor în care un serviciu prezentat online intră în sfera unei activități reglementate și este furnizat ori promovat cu încălcarea dreptului național. Proiectul nu modifică arhitectura instituțională de aplicare a DSA, dar furnizează criterii materiale mai clare pentru calificarea conduitei în temeiul Legii nr. 51/1995.

În acest fel, protecția beneficiarului este întărită fără a restrânge accesul liber la informația juridică și fără a confunda informarea generală, cercetarea, publicarea sau instrumentele standardizate cu furnizarea individualizată a unui serviciu juridic.

11. Punerea în aplicare a modificărilor

Art. III stabilește un termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a legii pentru punerea în acord a reglementărilor subsecvente și, după caz, sectoriale de către autoritățile și instituțiile competente. Adaptarea privește în special dovada calității și a mandatului avocatului, accesul în sediile autorităților și instituțiilor publice și în locurile de deținere, precum și protecția secretului profesional. Termenul urmărește aplicarea coerentă a noilor garanții și înlăturarea cerințelor administrative incompatibile cu acestea.

Punerea în acord se realizează în limitele competențelor autorităților și cu respectarea ierarhiei actelor normative. Eventualele modificări ale unor dispoziții de rangul legii necesită intervenții legislative corespunzătoare și nu pot fi realizate numai prin reglementări subsecvente.

12. Efectele și impactul preconizat

a) Impactul asupra profesiei de avocat

Proiectul consolidează rolul preventiv al avocatului și garanțiile exercitării profesiei. Clarificarea activităților de redactare și atestare a actelor, reglementarea mandatelor de plată și a păstrării documentelor, precum și completările privind arbitrajul, recuperarea creanțelor și procedurile de ocrotire permit oferirea unor servicii juridice adaptate nevoilor clientului. Posibilitatea încheierii unui contract distinct de asistență juridică pentru anumite activități contribuie la delimitarea obiectului, onorariului, termenelor și răspunderii profesionale.

Aceste intervenții se completează cu definirea consultanței juridice, protejarea titlului profesional și instituirea unei căi judiciare rapide împotriva activităților neautorizate desfășurate online. Clarificarea dovezii mandatului, accesul la informațiile necesare apărării și garantarea prezenței avocatului în proceduri sprijină exercitarea efectivă a atribuțiilor profesionale. Adaptarea secretului profesional la mediul digital și consultarea U.N.B.R. asupra reglementărilor care afectează direct profesia întăresc garanțiile independenței și confidențialității.

b) Impactul asupra beneficiarilor și accesului la justiție

Pentru beneficiarii serviciilor juridice, proiectul urmărește identificarea clară a profesionistului, a activităților pe care acesta este îndreptățit să le desfășoare și a garanțiilor aplicabile. Delimitarea consultanței personalizate de informația juridică generală și protejarea denumirilor profesionale reduc riscul unor prezentări înșelătoare. Procedura prevăzută la art. 25¹ permite solicitarea încetării încălcărilor manifestate prin servicii online și, după caz, identificarea persoanei responsabile, cu respectarea condițiilor și garanțiilor prevăzute de DSA.

Clarificarea imputernicirii avocațiale poate reduce formalitățile, deplasările și costurile inutile pentru dovedirea mandatului. Accesul avocatului la informații și prezența sa în procedurile în care clientul este implicat contribuie la exercitarea efectivă a dreptului la apărare. Protecția secretului profesional, indiferent de suportul sau locul stocării informației, păstrează confidențialitatea relației avocat–client.

În divorțurile cu copii minori, asistarea juridică poate preveni acordurile insuficient înțelese și poate asigura informarea asupra consecințelor privind autoritatea părintească, locuința copilului, întreținerea și legăturile personale. Activitatea de curator special al minorului și sprijinul juridic în procedurile de ocrotire completează protecția persoanelor vulnerabile. Efectivitatea acestor măsuri depinde de accesibilitatea serviciilor și de funcționarea mecanismelor de asistență juridică din oficiu și de ajutor public judiciar, în condițiile legii.

c) Impactul social, economic și asupra mediului de afaceri

Din perspectivă socială, serviciile juridice preventive pot reduce riscul litigiilor generate de acte defectuoase sau de înțelegerea insuficientă a obligațiilor asumate. Protejarea beneficiarilor împotriva serviciilor neautorizate, confidențialitatea informațiilor și sprijinul acordat copiilor și persoanelor vulnerabile contribuie la siguranța raporturilor juridice și la încrederea în serviciile profesionale.

Din perspectivă economică, corelarea consultanței cu redactarea actelor, negocierea, arbitrajul și recuperarea legală a creanțelor poate reduce fragmentarea serviciilor și costurile de tranzacție. Regimul sediului temporar și activitățile privind actele persoanelor juridice pot facilita constituirea și funcționarea întreprinderilor. Mandatele de plată, inclusiv mecanismele

contractuale de tip escrow, și păstrarea documentelor pot diminua riscurile tranzacțiilor, cu respectarea regulilor privind separarea fondurilor, trasabilitatea, protecția datelor și prevenirea spălării banilor.

d) Impactul asupra aplicării legii și implicațiile bugetare

Proiectul corelează normele materiale privind activitățile rezervate și protecția titlului profesional cu instrumentele judiciare prevăzute de art. 9 și 10 DSA. Instanța verifică îndeplinirea condițiilor legale și dispune măsurile necesare, fără ca U.N.B.R. să dobândească atribuția de a emite ordine către furnizorii de servicii intermediare. Mecanismul este complementar măsurilor procesual-penale, fiecare fiind aplicabil potrivit obiectului, finalității și condițiilor sale proprii.

Aplicarea proiectului presupune adaptarea reglementărilor subsecvente și poate avea implicații bugetare în legătură cu asistența juridică din oficiu și ajutorul public judiciar. Întinderea acestora trebuie evaluată în raport cu mecanismele aplicabile și cu numărul beneficiarilor. Reducerea litigiilor evitabile, îmbunătățirea conformării și diminuarea riscurilor de fraudă constituie beneficii potențiale, fără a putea fi considerate, în absența unei evaluări, economii bugetare certe.

13. Concluzie

Propunerea legislativă actualizează cadrul exercitării profesiei de avocat prin intervenții care se completează reciproc. Clarificarea și extinderea activităților avocațiale întăresc rolul preventiv al serviciilor juridice; definirea consultanței și protejarea titlului profesional permit identificarea activității rezervate și a furnizorului îndreptățit să o desfășoare; iar procedura privind încălcările manifestate online asigură o cale judiciară rapidă de intervenție.

Clarificarea dovezii mandatului, accesul la informații și prezența avocatului în proceduri sprijină exercitarea efectivă a dreptului la apărare. Protecția secretului profesional urmează informația indiferent de suportul tehnic, iar consultarea U.N.B.R. permite identificarea anticipată a efectelor reglementărilor asupra profesiei și beneficiarilor serviciilor juridice.

Prin corelarea acestor soluții, proiectul urmărește ca pregătirea profesională, independența, confidențialitatea, răspunderea și identificarea clară a avocatului să rămână garanții efective în condițiile actuale de exercitare a profesiei.

II. Cu privire la completarea Legii nr. 287/2009 privind Codul Civil:

1. Necesitatea reglementării

Contractele încheiate sub semnătură privată produc frecvent consecințe juridice și patrimoniale importante, însă părțile nu dispun întotdeauna de cunoștințele necesare pentru a formula în mod clar drepturile și obligațiile asumate. În practică, redactarea defectuoasă a contractului poate genera incertitudine cu privire la obiectul obligațiilor, întinderea răspunderii, modalitatea de încetare și mijloacele de remediere a neexecutării.

Prin urmare, se urmărește consolidarea securității raporturilor juridice prin instituirea obligației ca înscrisul sub semnătură privată, atunci când forma scrisă este impusă de lege pentru validitate sau pentru dovadă, să fie întocmit de avocat, dacă legea nu prevede altfel.

2. Obiectul propunerii

Propunerea modifică art. 1241 din Codul civil prin introducerea unei reguli referitoare la persoana competentă să întocmească înscrisul sub semnătură privată. Regula nu schimbă distincția dintre înscrisul sub semnătură privată și actul autentic, consacrată de art. 1241 și nu înlătură formele speciale prevăzute de lege.

3. Efectele asupra validității contractului

Pentru evitarea unei sancțiuni excesive, nerespectarea obligației de redactare de către avocat nu trebuie să atragă automat nulitatea contractului. Art. 1242 rezervă nulitatea absolută contractelor încheiate fără forma cerută de lege pentru validitate, în timp ce pentru forma convențională nerespectată, contractul rămâne valabil.

4. Corelarea cu formele speciale

Modificarea este necesară pentru a păstra coerența cu dispozițiile privind contractul de societate, contractul de comision și contractul de agenție, unde forma scrisă este, în anumite ipoteze, necesară numai pentru dovadă.

De asemenea, este necesară și corelarea cu art. 1243 privind modificarea contractului și cu art. 1245 privind contractele electronice.

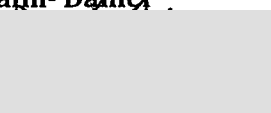
5. Concluzii

Intervenția legislativă clarifică caracterul juridic al obligației, stabilește sancțiunea, corelează art. 1242 și art. 1243, contractele electronice, delimitează față de actele autentice. Propunerea este justificată ca măsură de protecție și de securitate juridică.

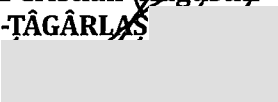
În numele inițiatorilor,

SENATOR PNL Cătălin-Daniel
FENECHIU

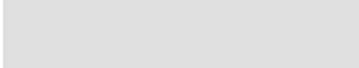

SENATOR PSD Ion-Cristinel
RUIAN

SENATOR PNL Cristian-Augustin
NICULESCU-TĂGĂRLĂȘ

SENATOR PSD Titus CORLĂȚEAN

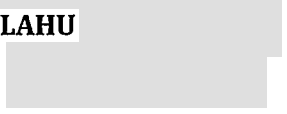

SENATOR PSD Robert-Marius CAZANCIUC

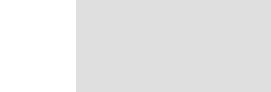

SENATOR USR Elena-Simona SPĂTĂRIU

SENATOR PÎR Nadia-Cosmina CERVA

SENATOR AUR Nicolae VLAHU

DEPUTAT PSD Adriana Diana TUȘA

DEPUTAT PNL Ciprian-Minodor
DOBRE

SENATOR PNL STANTIN CIPRIAN IACOB